

Презентація

на тему:

«Злочини проти основ
національної безпеки України»

Злочини проти основ національної безпеки України -

діяння, які посягають на конституційний лад, державну безпеку, суверенітет, територіальну недоторканність, обороноздатність, політичні та економічні засади Української держави.

Вони є найбільш суспільно небезпечними, оскільки є навмисними посяганнями, спрямованими на знищення або ослаблення державного чи суспільного ладу України.

Саме завдяки своєму особливому значенню злочини проти основ національної безпеки України розміщені в розділі I Особливої частини КК України.

Злочини проти основ національної безпеки України посягають не тільки на безпеку держави, а й на національну безпеку загалом, яка, відповідно до *Закону "Про основи національної безпеки України"*, визначається як рівень захищеності життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якого забезпечується сталий розвиток суспільства.

Посвягання на нацiональну i державну безпеку –

це злочини, якi безпосередньо спрямованi на заподiяння шкоди незалежностi, самостiйностi України, її обороноздатностi та недоторканностi територiї.

Особлива небезпечнiсть цих злочинiв визначається саме важливiстю об'єкта, на який вони посвягають:

Державна незалежнiсть - це суверенiтет держави, верховенство його органiв влади, самостiйне проведення внутрiшньої та зовнiшньої полiтики.

Територiальна недоторканнiсть - це цiлiснiсть, незмiннiсть та неподiльнiсть територiї України без належного на те рiшення її державних органiв.

Обороноздатнiсть - це боєздатнiсть Збройних Сил України, їх спроможнiсть захистити державнi інтереси України, а також стан економiки та полiтична єднiсть народу України.

До злочинів проти основ національної безпеки України відносять:

- Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади (ст. 109 КК);
- Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України (ст. 110 КК);
- Фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України (ст. 110-2 КК);
- Державна зрада (ст. 111 КК);
- Посягання на життя державного чи громадського діяча (ст. 112 КК);
- Диверсія (ст. 113 КК);
- Шпигунство (ст. 114 КК);
- Перешкоджання законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань (ст. 114-1 КК).

***В залежності від безпосереднього об'єкта посягання
злочини проти основ національної безпеки України
розподіляються на групи:***

**Злочини, що посягають на
державну безпеку:**

- державна зрада (ст. 111 КК);
- шпигунство (ст. 114 КК);
- посягання на територіальну цілісність і недоторканність України (ст. 110 КК);
- фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу (ст. 110-2 КК).

**Злочини, що посягають
на політичні засади
України:**

- посягання на життя державного чи громадського діяча (ст. 112 КК);
- дії спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади (ст. 109 КК).

**Злочини, що
посягають на
економічні засади
України:**

- диверсія (ст. 113 КК).

Родовим об'єктом злочинів даної сфери виступають суспільні відносини, які забезпечують державну безпеку, конституційний лад, суверенітет, територіальну цілісність і недоторканість, обороноздатність, тобто основи національної безпеки України.

Іншими словами, **родовим об'єктом цих злочинів є** суспільні відносини, що забезпечують саме існування України як суверенної, незалежної, демократичної, соціальної і правової держави (ст. 1 Конституції України).

Основним безпосереднім об'єктом кожного окремого злочину є національна безпека у тій чи іншій її сфері.

Обов'язковий додатковий об'єкт - життя людини - має злочин, передбачений ст. 112 КК України.

Додатковим (альтернативним) об'єктом диверсії (ст. 113 КК) є життя і здоров'я особи, власність, навколишнє середовище.

Для правильної кваліфікації деяких злочинів проти основ національної безпеки України важливе місце посідає

предмет злочину


```
graph TD; A[предмет злочину] --> B[Предметом ДИВЕРСІЇ є:]; A --> C[Предметом ШПИГУНСТВА є:];
```

**Предметом
ДИВЕРСІЇ є:**

- об'єкти, які мають важливе народногосподарське чи оборонне значення (електростанції, оборонні підприємства, шляхи сполучення, нафто- і газопроводи та ін.);
- тварини;
- рослини;
- земельні угіддя;
- водойми;
- ліси тощо

**Предметом
ШПИГУНСТВА є:**

- відомості, що містять державну таємницю, вичерпний перелік яких міститься в Законі України «Про державну таємницю» від 21 січня 1994 р. (у ред. Закону України від 21 вересня 1999 р.) (ВВРУ. - 1999. - № 49. - Ст. 428).

Об'єктивна сторона злочинів

Усі злочини, передбачені розділом I Особливої частини КК, з **об'єктивної сторони** здійснюються шляхом активної поведінки – дії.

При цьому, виходячи з їх підвищеної суспільної небезпечності, законодавець більшість із них конструює як злочини з **формальним складом** (ст.ст. 109, 110, 112, 111, 114 КК України), тому вони вважаються закінченими з моменту вчинення самого діяння, незалежно від настання фактичної шкоди основам національної безпеки України.

Якщо ж такі наслідки настали, то вони, не змінюючи кваліфікації цих злочинів, впливають на ступінь суспільної небезпечності та міру покарання за їх вчинення.

Час і обстановка вчинення злочину є **обов'язковими ознаками** лише **однієї із форм державної зради**: перехід на бік ворога може бути вчинений тільки у воєнний час або у період збройного конфлікту.

Суб'єктивна сторона злочинів

Характерною **обов'язковою суб'єктивною ознакою** більшості з цих злочинів є їх **мета**: зміна чи повалення конституційного ладу, захоплення державної влади, зміна меж території або державного кордону, ослаблення держави.

Усі вони є умисними і вчинюються, як правило, з прямим умислом.

Мотиви злочинів проти основ національної безпеки України **не є обов'язковими ознаками** цих злочинів. Вони можуть бути різними і мають кримінально-правове значення переважно як обставини, які пом'якшують чи обтяжують покарання.

Винятком є злочин, передбачений ст. 112 КК: мотивом посягання на життя державного чи громадського діяча є бажання припинити діяльність певної особи як державного чи громадського діяча або помста за таку діяльність.

Суб'єкт злочину

Суб'єктами більшості злочинів проти основ національної безпеки можуть бути фізичні осудні особи, котрі на момент вчинення злочину досягли **16-річного віку**.

Лише за вчинення злочинів, що передбачені статтями 112 та 113 КК України, може відповідати *особа з 14 років*.

Спеціальний суб'єкт є елементом двох складів злочинів проти основ національної безпеки України:

- **тільки громадянин України** - у злочині, передбаченому ст. 111 КК України;
- **тільки іноземний громадянин або особа без громадянства** - у злочині, передбаченому ст. 114 КК України.

Кваліфікуючою ознакою злочинів, передбачених статтями 109 і 110 КК, є вчинення їх спеціальним суб'єктом - представником влади.

Кваліфікуючі ознаки злочинів проти основ національної безпеки України

Частина 3 ст. 109 (Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади) передбачає кваліфікуючі ознаки діянь, передбачених у ч. 2 даної статті:

- вчинення цих дій особою, яка є представником влади;
- вчинення їх повторно;
- вчинено організованою групою;
- вчинено з використанням засобів масової інформації.

ч. 2 ст. 110 (Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України) передбачає кваліфікуючі ознаки:

- вчинення вказаних у ч. 1 ст. 110 КК дій особою, яка є представником влади;
- повторність;
- за попередньою змовою групою осіб;
- дії, поєднані з розпалюванням національної чи релігійної ворожнечі.

Кваліфікуючі ознаки злочинів проти основ національної безпеки України

Частини 3 та 4 ст. 110-2 (Фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України) передбачають кваліфікуючі ознаки діянь, передбачених у ч.ч. 1, 2 даної статті:

- вчинені повторно або з корисливих мотивів, або за попередньою змовою групою осіб, або у великому розмірі, або якщо вони призвели до заподіяння значної майнової шкоди;
- вчинені організованою групою чи в особливо великому розмірі, або якщо вони призвели до інших тяжких наслідків.

Наявність заохочувальної норми

Частина 2 ст. 111 КК (Державна зрада) передбачає заохочувальну норму про звільнення від кримінальної відповідальності громадянина України, якщо він на виконання злочинного завдання іноземної організації чи її представників ніяких дій не вчинив і добровільно заявив про свій зв'язок з ними та про отримання завдання.

Для застосування цієї норми потрібно встановити обов'язкову сукупність двох умов:

- 1) невчинення громадянином України жодних дій на виконання злочинного завдання, отриманого від іноземної держави, іноземної організації. їх представників;**
- 2) добровільна заява органам державної влади про свій зв'язок з іноземною державою, іноземною організацією, їх представниками і про отримане завдання.**

Добровільною визнається заява за умови, що об'єктивно, реально особа могла виконати завдання і нездоланих перешкод не було. Мотиви добровільної заяви значення не мають (каяття чи страх перед покаранням тощо).

Відсутність хоча б однієї з цих умов виключає можливість звільнення особи від кримінальної відповідальності.

Наявність заохочувальної норми

Частина 2 ст. 114 КК (Шпигунство) передбачає заохочувальну норму: особа звільняється від кримінальної відповідальності за шпигунство за наявності трьох умов:

- 1) особа припинила свою діяльність, передбачену ч. 1 ст. 114 КК;
- 2) добровільно повідомила органи державної влади про вчинене;
- 3) внаслідок цього та вжитих заходів було відвернено заподіяння шкоди інтересам України.

Частина 5 ст. 110-2 КК (Фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України) передбачає заохочувальну норму: особа, крім керівника організованої групи, звільняється від кримінальної відповідальності за дії, передбачені цією статтею, якщо вона до повідомлення їй про підозру у вчиненні нею злочину добровільно заявила про те, що сталося, органу, службова особа якого наділена законом правом повідомляти про підозру, про відповідну незаконну діяльність або іншим чином сприяла її припиненню або запобіганню злочину, який вона фінансувала або вчиненню якого сприяла, за умови, що в її діях немає складу іншого злочину.

- ✓ Специфічною відзнакою злочинів проти основ національної безпеки України є те, що **вони не мають суміжних адміністративних правопорушень.**
- ✓ Переважна більшість цих злочинів є **тяжкими й особливо тяжкими.**
- ✓ Відповідно до ст. 4 *Закону України "Про застосування амністії в Україні"* від 1 жовтня 1996 р. **застосування амністії не допускається** до осіб, яких засуджено за злочини проти основ національної безпеки України.
- ✓ На підставі вищезазначеного злочини проти основ національної безпеки України можна визначити як передбачені *Кримінальним кодексом України* **суспільно небезпечні діяння, що спричиняють істотну шкоду безпеці держави й суспільства у різних її сферах** та пов'язаним з нею життєво важливим інтересам особи або загрожують спричиненням такої шкоди, та для переважної більшості з яких є **характерною мета ослабити державу Україна.**

Дякую за увагу!